

BLAKER OG SØRUM HISTORIELAG

ÅRSBERETNING 2024 (1.1. – 31.12.)

Årsmøtet ble holdt 20. mars 2024 kl. 1900 på Meierigaarden Kro, Lørenfallet. 32 stemmeberettigede medlemmer var til stede. Svein Sandnes ledet møtet og Anne-Marie Lund skrev protokoll.

Styret har i perioden bestått av:

Leder: Elin Mørk
Nestleder: Per Stykket
Sekretær: Randi Fjørstad
Kasserer: Hege Udnæs Hoel
Styremedlem: Vidar Harfallet (Slora Mølles representant i styret)
Varamedlem: Helge Seiertun
Varamedlem: Njål Foss
Varamedlem: Even Woxen

Revisor: Pål Iversen

Valgkomite: leder Peter Bassøe, Henning Eid og Gunnar Ulvestad

Styremøter

Styret har holdt 10 styremøter, og har behandlet 112 saker. Alle møtene, unntatt ett, er holdt på Nordli. Ett styremøte ble holdt på Valstad Café. Arbeidsplanen, som ligger til grunn for styrets arbeid, er fulgt godt opp.

Historielaget kan se tilbake på et år med **god aktivitet og fortsatt solid økonomi**. Vi har søkt om midler der vi har hatt mulighet til det, og vi har fått tildelt midler til viktige saker. I juni fikk vi f.eks. kr 41 822 i «lokalbidraget», stemt frem av kunder i den nye Romerike Sparebank. Det er inspirerende at så mange har stemt på historielaget. Fra Lillestrøm kommune har vi fått kr 30 000 i driftstilskudd. I tillegg søkte vi, og fikk kr 20 000 fra kommunen til å markere Sørum-Speilets 30-års-jubileum. Andre inntekter er kr 6 597 i «grasrotandel», dvs. at medlemmer (og kanskje andre) som spiller har sagt at de ønsker at en del av overskuddet til Norsk Tipping skal gå til historielaget. I tillegg har vi også fått kr 32 343 i momskompensasjon. Ordningen med momskompensasjon skal fremme frivillig aktivitet gjennom å kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Til sammen har laget mottatt kr 61 940.

Medlemmer

Vi startet året med 467 medlemmer. Ved slutten av året kan vi notere 465 medlemmer, Lagets medlemmer har høy gjennomsnittsalder. Vi har gjennom året dessverre mistet mange medlemmer pga. dødsfall, men kan glede oss over mange nye medlemmer. I skrivende stund er det fortsatt noen medlemmer som ikke har betalt kontingent. Purringer er tidkrevende, så styret søker hele tiden å finne bedre måter å få inn kontingenten på.

Nordli

I seks år har historielaget holdt til i veslebygningen på Nordli. Leiekontrakten med Lillestrøm kommune gjelder fortsatt i 4 år. Foruten styret har vi en muntlig avtale med Sørums bygdeungdomslag om at de kan bruke Nordli til sine styremøter. «Betalingen» er at de gir oss en hjelpende hånd når vi trenger flytting av bøker osv. Dette har vært en god hjelp for oss.

Onsdagsåpent på Nordli

Det er holdt åpent hus på Nordli mellom kl. 11-14 første onsdagen i hver måned, unntatt i juli. Vaktene går på omgang mellom styremedlemmer og varamedlemmer. Det er hyggelig å notere at folk finner veien dit, får en kopp kaffe, en prat. Det er god plass til flere – så vi håper ryktet om «åpen onsdag» fortsetter å spre seg. En ekstra takk til Halvard Evensen Merlid som koker kaffe og stiller opp når vi trenger hjelp.

Historielagets eiendommer

- **Vølneberg gamle skole**

Også i år retter vi en stor takk til Bjørn Tveit som holder et godt øye med gamleskolen, sjekker at det står passende med varme på om vinteren, at gresset blir slått inn til murene om sommeren osv. Det er ikke gjort spesielle utbedringer dette året. Uke 22 ble det i god gammel tradisjon holdt «Gammeldags skole». Se under arrangementer.

- **Slora Mølle**

Prosjektgruppen som erstattet Slora Møllens venneforening i 2023 har i 2024 bestått av: Leder Dag-Einar Hellerud, Dag Winding-Sørensen, Vidar Harfallet og Tore-Petter Hellerud.

Dag-Einar gir følgende beretning:

«Magnar, Håkon og jeg startet året med litt **hogst i Mølleskauen**. Vi tynner i skogen med mål om å gjøre den lys og anvendelig. Holdt på en 3-4 lørdager.

Dugnadssesongen startet 3. april og ble avsluttet 23. oktober.

Den kulturelle skolesekken besøkte oss 3., 6., 7., 13., 14 og 16. mai. Alle 8.-klasser i gamle Sørums besøkte oss. Det gikk utendørs undervisning i kles- og mattradisjoner, landskap, opprinnelsen til navnet Slora, hvordan ungdomsrettet arbeid bygger oppunder frivilligheten, hvordan vannet kan utnyttes til energi. Videre praktisk visning i vannrenna og innføring i turbiner, mekanisk samt elektrisk kraftproduksjon. Innendørs ble det pratet om veien fra korn til mel og fra åker til brød. De var også innom maskinteknikk og bygningsteknikk.

Vi hadde også tradisjonen tro besøk både fra Skåningsrud skole- og ressurscenter den 22. mai, samt 7. klassen ved Blaker skole den 29. mai. De siste fikk også tur til Teknisk Museum.

9. juni var det igjen duket for Slora Møllens Dag. Det var også i år god oppslutning om arrangementet. Bygdekvinnelaget gjorde som vanlig en kjempeinnsats i bevertningsteltet. Glommabredden er vårt faste husorkester og Sørums Leikarring viser stolt frem sine kunster.

12 personer møtte til St. Hans-feiring den 23. juni.

Nå kan vi ønske velkommen til en opplyst Slora Mølle. Aurskog Elektriske Installasjon har

sørget for lys i gamle lamper og kontakter på alle strategiske plasser. Dette måtte feires, **18. september ønsket jeg velkommen til festlig lag.**

Det ble servert gryterett fra Bestefarhuset. Randi representerte styret i historielaget. Hun roste oss opp i skyene, og hadde med en flott gave. Dag sa også noen bevingede ord og avsluttet med en hyggelig bukett til meg, eller til min frue, tror jeg han sa. Undertegnende takket gjengen for årets innsats. Det var god stemning, under elektrisk lys.

Vannområde Øyeren driver med kultivering av tilløpsvassdrag, 26. september var de hos oss og la ut 20 tonn gytegrus for ørreten. Sekkene ble heist ned med en lang lastebilkran, dedikerte personer tok imot og sprettet dem i bunnen. Det var kulpene nedstrøms fossen som ble kultiverte. Elever fra naturlinja på Hvam videregående skole stilte som dugnadsgjeng. Det er nå bestemt at demningen skal være åpen fra 1. september slik at høstvandringen til ørreten ikke hindres.

Av dugnadsarbeid kan nevnes at litt tømmerarbeid på dambrua måtte utføres. Det gir en mer naturlig tilknytning til en sti vi er i ferd med å opparbeide. I den forbindelse har vi bygget ei klopp, slik at skogen er tilgjengelig også når det er mye vann i åa. Det ble arbeidet med reparasjoner på hovedturbinen, det gjenstår fortsatt noe før den er driftsklar. Sekundærturbinen er tilnærmet klar for montasje. Noe forberedende arbeid er utført i «Newtonparken». Ellers gjøres det forefallende vedlikehold av bygning og eiendom, det gjøres service på dieselmotoren og den holdes i god trim.

Visyn var innom 4. juni og filmet en scene til film-2 om Lillestrøms historie. Det har vært et par grupper på avtalt besøk».

Sørum-Speilet

Redaksjonen har bestått av Anne-Marie Lund, Ingun Orderud og Randi Fjørstad, samt Elin Mørk (styrets representant).

Målsettingen med 4 nummer i året er holdt, og i jubileumsåret har alle utgavene hatt 32 sider (mot vanlig 24). Det har gitt oss spillerom til å få til et mer variert stoff, samt tilbakeblikk på hva tidligere gode skribenter i bladet var opptatt av. Annonsetallet har ligget fast på 12.

Også i år har vi mottatt gode artikkelbidrag fra medlemmer, og det er vi veldig glade for. Det høyner kvaliteten på bladet. Vår eminente korrekturleser, Lillian Mobæk, med falkeblikk og solide grammatikkunnskaper hjelper oss fortsatt med å holde et høyt nivå. Tusen takk til Lillian!

En annen gruppe som vi vil rette en spesiell takk til også i år er de **rodeansvarlige**. De sørger for å legge bladet i postkassene til medlemmene. Uten denne innsatsen hadde historielaget ikke hatt mulighet til å distribuere bladet. Porto er for dyrt. Ole Evensen, tidligere styremedlem, tar fortsatt ansvar for å hente bladet hos trykkeriet, en hjelp vi er veldig glade for.

Andre som fortjener takk, er Anders Henriksen og Jørgen Kirsebom som alltid er hjelpsomme med det vi trenger av bilder og gode råd. Toril Wikesland og Inger-Beate Sanneland hjelper laget med å arkivere. Stor takk til dere.

Det er grunn til å være takknemlig for at historielaget har en stabil krets med hjelpere som stiller opp. Et historielag overlever ikke med et styre alene.

Hjemmesiden www.blakerogsumhistorielag.no holdes fortsatt flott oppdatert til enhver tid. En stor takk til Lillian Mobæk som har ansvaret for den, og for oppdatering av Facebook-sidene, der også Ida Bøhler bidrar.

Bygdebøkene

Endelig er restlageret av 7 bind bygdebøker samlet på ett sted, i «bomberommet» i kjelleretasjen i det gamle rådhuset på Sørumsand. Forsterket med super hjelp fra Blaker bygdeungdomslag, som stilte både med handlekraftige ungdommer og biler, ble bøkene flyttet til sin nye faste lagringsplass den 26. februar.

Kalender 2025

Kalenderkomiteen har bestått av Anders Henriksen, Thorild Hexeberg Lerberg, Åge Monsrud og Per Stykket. Temaet er: «Hus som ikke er der lenger». Det ble trykket 500 kalendere. Dette er 100 færre enn året før, da vi ble sittende igjen med endel eksemplarer. I år traff vi ganske godt med antallet. Kalenderen er så godt som utsolgt.

Kalenderen for 2025 er solgt på Blaker Skanses julemesse og Valstad Café, via posten på Frogner og Norli bokhandel på Sørumsand. I tillegg har vi «faste selgere» som går rundt i sine lokale områder og selger. Takk til kalendergruppa for nok en interessant kalender. Månedsbilder publiseres på hjemmesiden hver måned.

Arrangementer og møter:

I mars var Elin Mørk på Nordli barnehage og fortalte ungene om husene på Nordli. Barnehagen har i år hatt et opplegg med «Bli kjent med nærmiljøet ditt».

8. mai: Kransenedleggelse på minnesmerkene over falne i Sørum (vedr Frogner kirke, Sørum kirke, Blaker kirke og Blaker Skanse). Minnesteinen ved Blaker Skanse er pusset opp, og navnene på de falne malt på nytt etter initiativ fra Historielaget, bekostet av Lillestrøm kommune. Skansekunstneren Lene Tangen utførte arbeidet. Nå er steinen klar til freds jubileet 8. mai 2025. Historielaget var også medarrangør i 8. mai-arrangementet på skansen om ettermiddagen. Da var Lise Sæther der og fortalte historien om motstandskvinnen Inger Gulbrandsen, som har en vei oppkalt etter seg i Lørenfallet.

23. mai: Medlemsmøte på Frogner i kulturhuset. Visning av første del av Visyns film om Lillestrøm nye kommune. Ca. 40 var til stede. Interessant og fin film, planlagt til den første av 3, dersom man greier å finansiere prosjektet.

21.-24. mai: Mølleskole på Slora Mølle. Se beretning under Slora Mølle.

Uke 22 i mai: Gammeldags skole på Vølneberg. For 15. gang ble det holdt gammeldags skole for 5. klassingene i gamle Sørum kommune. Vølneberg vevring deltar, og elevene får lære både harving og såing, og de må drikke tran.

29. mai: Besøk av konservator Kaja Nicolaysen fra MIA. Toril Wikesland, Inger-Beate Sanneland og Randi Fjørstad gjennomgikk div. arkiveringsprosesser.

9. juni: Åpen dag på Slora Mølle. Se beretning under Slora Mølle.

22. juni: Medlemsmøte holdt hos Turid Gjerde, som interessant og entusiastisk viste frem det restaurerte stabburet fra 1881, som står på gården. Drøyt 20 medlemmer møtte opp i regnværet, og ingen angret på det. Kaffe og hyggelig samvær ble det innendørs i Turid Gjerdens nydelige hjem. Underholdning til kaffen fikk vi av presten Gunnar Sem Kristiansen, som spilte på gitar og sang, akkompagnert av Bitten Jødahl på piano i Blakersangen, m.fl.

13. september: Rusletur i Kappadosia med Per Stykket som guide. Hele 40 personer deltok, og Per var en underholdende guide langs Monsrudveien, eller Gutua som den het før postnummerordningen ble innført i 1968. Veien er også kjent som Stykket-gutua. Rusleturen er omtalt i SS4-2024.

23. september: Styret holdt dugnad på Nordli. Rydding, sortering og bortkjøring.

8. november: Medlemsmøte holdt på eldresentret, Sørumsand, vedr. Sørumsand Verksted, fortalt av Torfinn Mørkved, klubbformann. Hele 52 interesserte kom.

2. og 3. desember: Julemesse på Blaker Skanse – salg av bøker og kalendere. Kalenderne ble i år utsolgt.

5. desember: Helge Seiertun deltok på Lillestrøm Frivillighetskonferanse og fikk informasjon om kommunens arbeid med frivillighet, digitale løsninger, strategiplaner osv. Etter konferansen sendte Helge inn et omfattende svar til kommunen og skisserte hva vi som frivillig lag forventer oss av kommunen, bl.a. raske svar på innspill, gode støtteordninger som bidrar til langsiktig drift av lagene - gir oss nødvendig forutsigbarhet.

16. desember: Julelunsj på BesteFarHuset i Blaker, for historielagets mange gode hjelpere, som har gjort en innsats for historielaget gjennom året. En hyggelig formiddag med god mat, hyggelig samvær og nydelig musikk v/Arve Johansen.

Diverse:

Digitalt vandrespill på historisk grunn. Spillet er under utarbeidelse. Målet er å lansere det i løpet av våren 2025. Målgruppen er i hovedsak elevene ved Bingsfoss ungdomsskole, men alle, både store og små, vil kunne ha glede av det. Lillian og Odd Mobæk og Morten Svendsen arbeider med dette. De tar sikte på å lage tre ulike vandreruter, fordelt med to ruter på Sørumsand og en egen for Bingen lenser. Arbeidet gjøres i nært samarbeid med Tom Halvorsen, leder av Romerike Historielag, og firmaet Wittario.

StyreWeb-henvendelser. Via StyreWeb kommer det jevnlig henvendelser om hjelp til å finne opplysninger i forbindelse med slektsgransking. Styret bistår med dette, og har god hjelp i bygdebøker og annen litteratur som er samlet på Nordli.

Historielaget er medlem i:

Paraplyorganisasjonen Romerike Historielag (RH). Med sine 465 medlemmer er Blaker og Sørums Historielag det største lokallaget av de 16 lagene som er tilsluttet Romerike Historielag. Delegater til RHs årsmøte i juni 2024 var: Elin Mørk, Per Stykket og Randi Fjørstad.

Styret takker Tom Halvorsen (leder av Romerike Historielag) for uvurderlig og alltid hyggelig hjelp i året som gikk.

Landslaget for lokalhistorie. Vi får gjennom dette medlemskapet bl.a. refundert deler av merverdiutgiftene våre.

Historielaget er representert i:

Lillestrøm Forum for kulturminnevern ved Elin Mørk. Forumet har hatt 4 møter i perioden.

Valstad Cafés styre med Marianne Nilsen som medlem og Ingun Orderud som varamedlem.

Odd Sars-Olsen deltar i et **verdi- og prioriteringsutvalg** nedsatt av Lillestrøm kommune. Det skal settes opp en prioritert liste over hvilke verdisaker, og i hvilken rekkefølge verdisakene skal reddes ut i tilfelle brann i kommunens kirker. Befaring er gjennomført i Frogner kirke og Sørums kirke. Blaker kirke gjenstår.

Sørums, 18. februar 2025

Styret

Elin Mørk (leder), Per Stykket (nestleder), Hege Udnæs-Hoel (kasserer),
Randi Fjørstad (sekretær), Vidar Harfallet (styremedlem),
Helge Seiertun (varamedlem), Even Woxen (varamedlem), Njål Foss (varamedlem)